

12 desembre 1951: Art i Arqueologia. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. JOSEP GUDIOL I RICART exposa la seva comunicació sobre *Problemes de la pintura gòtica*. Comença parlant de la necessitat de fonamentar l'estudi de la pintura medieval catalana en dos *corpus* paral·lels: un de fotografies, obtingut per recerques i campanyes sistemàtiques, i un altre de dades documentals, aconseguit per mitjà de la investigació en els arxius i biblioteques. Pel que fa als mètodes d'estudi partint de les col·leccions de fotografies, exposa algunes mostres d'anàlisi estilística aplicat a pintures conservades a Mallorca. En cinc pinacles de retaule pertanyents a la Societat Arqueològica Lulliana es poden destriar clarament dos estils, cada un dels quals es pot filiar per comparació amb sengles escoles pictòriques. Una d'elles, derivada del barceloní Ramon Destorrents, pintor de Pere *el Cerimoniós*, del qual hi havia a Mallorca el retaule de santa Anna a l'Almudaina, té com a reflex local un mestre anònim que treballà per al bisbe Galiana. L'altre pintor dels esmentats pinacles s'agrupa amb una sèrie de taules d'un mestre local mallorquí molt diferent de Destorrents. Entre les moltes deduccions que poden fer-se per mitjà de l'anàlisi estilística de la nostra pintura gòtica, sobresurt el paper rector dels obradors barcelonins, on conflueixen pintors d'altres ciutats. Els detalls d'amanerament que deriven d'un gran mestre ajuden a definir en el seu estil tot allò que és pres com a comú denominador dels seus deixebles o seguidors. Posa de relleu la utilitat de prendre com a exemple el cas de l'escola mallorquina perquè es desenrotllà en un camp relativament limitat i el nombre i poca dispersió de les obres ajuda molt a la seva anàlisi. Expressa el desig que la investigació documental pugui proporcionar un conjunt de dades suficient per a contribuir d'una manera útil a completar els resultats de l'estudi dels reculls fotogràfics que va ordenant l'Institut Amatller d'Art Hispànic, on invita a treballar tothom qui s'interessi per aquests estudis.

Intervenien el PRESIDENT (manifesta el seu interès en la possibilitat de celebrar una reunió amb pràctica d'anàlisi estilística a l'Institut Amatller) i el Sr. J. DE C. SERRA I RÀFOLS (indica que un mètode semblant ha estat aplicat a l'estudi de l'estil de la pintura dels vasos grecs, i que aquest sistema ha permès de fonamentar sòlidament la seva agrupació, classificació i cronologia; la qualitat d'aquest mètode ha tingut una comprovació excellent sempre que s'han pogut trobar nous vasos o fragments amb cronologia garantida per l'estratigrafia). — JOAN AINAUD, Secretari.

22 desembre 1951: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. JOSEP PEREÑA I MOROS dóna a conèixer el seu treball sobre «*Los Catalaunics*» de Mn. Antoni Tauler. Indica que Mn. Antoni Tauler i Vilaplana, autor de diversos poemes èpics, un d'ells (el *Dies irae*) de més de 40.000 versos, pot considerar-se el poeta més barroc de tots els catalans. Neix a Barcelona el 31 de juliol de 1862. Fill únic, batxiller als vint anys, després d'estudiar un curs de medicina es fa sacerdot. Eixit del Seminari, es distingeix pel zel, intel·ligència i virtut en tots els càrrecs eclesiàstics que ocupa, fins que l'any 1898, a Gelida, on estava d'ecònom, cau en una xarxa de calúmnies i malvolences molt greus a causa de la seva amistat amb una vídua. Per ordre del bisbe és traslladat a un altre poble. Aquest fet el torna un home retret i amargat tota la vida. Mor a l'Hospitalet de Llobregat el 22 de gener de 1940. *Rufacades*, primera part del poema èpic *Los Catalaunics*, és la primera obra que publica, un poema mediocre, amb alguns encerts, però notable per l'estil completament diferent del que es portava l'any 1897, data de publicació. Per la valentia i relativa modernitat de les imatges i pels procediments estilístics, pot considerar-se un cas únic, que nosaltres, homes del 1951, podem comprendre molt més bé que els crítics post-romàntics que a fi de segle l'ignoraren o el rebutjaren, potser injustament.

Intervenen els Srs. J. M. DE CASACUBERTA (cal una explicació al mutisme de l'època davant el poeta comentat), J. RUBIÓ (dubta que el poeta sigui barroc i que els corrents moderns ajudin a entendre'l), F. SOLDEVILA i el PRESIDENT. — A. M. BADIA I MARGARIT, Secretari.

19 gener 1952: Història. — Presideix el Sr. FERRAN SOLDEVILA.

El PRESIDENT fa l'elogi d'Augustin Fliche, Professor de la Universitat de Montpeller, mort el dia 20 de novembre de 1951.

El Sr. JOAN REGLÀ I CAMPISTOL s'ocupa d'*El problema de la Vall d'Aran i Jaume II*.¹ Sembla — diu — que en el segle XI i la primera meitat del XII la Vall d'Aran era independent, bé que subjecta a les pressions de Cominges, Pallars i Ribagorça; però el 1170 Alfons el Cast signa amb els aranesos un tractat d'emparança, del qual procedirà la sobirania catalana damunt la vall, palanca magnífica per a actuar en terres occitanes. Hom constata la importància de la Vall quan s'hi produí la invasió francesa, en temps de Pere el Gran. El 1285 (Pau d'Anagni) França es compromet a restituir els territoris ocupats des de la *commotio guerrae* de Sicília, però la devolució de la Vall d'Aran motivà un litigi diplomàtic. Felip el Bell, el 1308, porta a la Vall d'Aran una enquesta unilateral i vol declarar-la francesa. Jaume II s'hi oposa i aconsegueix d'entaular negociacions. Les proves testifical i documental demostren el dret preferent del monarca català. Felip IV es conforma a retornar a Jaume II la possessió de la Vall d'Aran, bé que, però, se'n reservi un dret eminent de propietat, que hom pensa discutir a Lés, el 1314; però com que els francesos, de fet, no hi acuden, es cregué tàcitament resolta la qüestió a favor de Jaume II. La lluita entre França i Catalunya-Aragó per Aran tingué per objecte el manteniment d'un sector estratègic de la frontera pirinenca: el sector central. Quan Pere III i, més tard, Ferran el Catòlic, incorporen el Rosselló (Pirineu oriental) i Navarra (Pirineu occidental), el problema de l'assegurança pirinenca restarà resolt, a punt d'obrir-se les lluites hispano-franceses del segle XVI.

Intervenen el PRESIDENT (remarca la precisió del comunicant i es fa ressò de la seva al·lusió al viatge que féu Jaume I a la Vall d'Aran el 1265, la qual cosa s'enllaça amb la guerra franco-catalana de després), i els Srs. J. VICENS I VIVES (subratlla el doble interès de la comunicació, que dona a conèixer la lluita diplomàtica i posa en clar la causa per la qual els aranesos es tombaren d'aquest costat del Pirineu), J. AINAUD (recorda l'esforç que significà la Querimònia per a les conveniències polítiques de Jaume II), i F. DURAN I CAÑAMERAS (apunta la possibilitat que tot pervingués d'una lluita feudal: sostreure's de la senyoria del comte de Cominges). — JOAN MERCADER, Secretari.

25 gener 1952: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. PERE BOHIGAS presenta el Dr. Anton Ph. Brück, Director de la Biblioteca Episcopal de Magúncia.

El Dr. BRÜCK llegeix una comunicació sobre *L'Institut lullien de Mayence au XVIIIe siècle*.² Remarca que la figura més important d'aquell Institut fou Salzinger, que col·leccionà manuscrits i impresos lullians procedents de Roma, París, Barcelona i Viena, entre altres fons. El primer contracte per a editar les obres d'En Lluïl fou signat el 1712 a

1. Aquesta comunicació és un resum de la tesi doctoral del Sr. Reglà, publicada a Madrid, en dos volums, el 1951, sota el títol *Francia, la Corona de Aragó y la frontera pirenaica* (cf. *BSCEH*, I (1952), 106).

2. Una altra versió, en alemany, d'aquesta comunicació havia estat publicada a la "Festschrift für Professor Dr. August Reatz" (Mainz 1949), 314-318 (cf. "Estudis Romànics", II (1949-50), 296-297).